

Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Öğrenme Stratejileri

Learning Strategies of Students in the School of Physical Education and Sports at Anadolu University

Dilek YALIZ¹

¹ Dilek YALIZ
Anadolu Üniversitesi
Beden Eğitimi ve Spor
Yüksekokulu, Eskişehir

Geliş Tarihi/Received: 27.08.2010
Kabul Tarihi/Accepted: 26.11.2010

Yazışma Adresi/Correspondence:
Dilek YALIZ
Anadolu Üniversitesi
Beden Eğitimi ve Spor
Yüksekokulu, Eskişehir,
TÜRKİYE/TURKEY
dilekyaliz@anadolu.edu.tr

ÖZET Amaç: Öğrenme stratejileri, bilgi ve beceri elde edinimi ile ilişkili düşünme sürecini sistematik bir şekilde yönetmek için kullanılan bilişsel araçlardır. Öğrenme stratejileri, öğrencilerin öğrenmelerini planlamasını, organize etmesini, izlemesini ve yansıtmasını sağlayan entelektüel kaynaklar olarak görülmektedir. Beden eğitimi dışındaki diğer konu alanlarındaki öğrenmelerde, araştırmacılar; öğretmen davranışı ve öğrenci başarısı arasında bir aracı olarak öğrencilerin öğrenme stratejilerini değerlendirmeye başlamışlardır. Ancak, beden eğitimi alanında yapılan çalışmalar ise azdır. Bu yüzden, bu boşluğu doldurmak için bu araştırmanın amacını, Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin öğrenme stratejilerinin belirlenmesi; kullandıkları öğrenme stratejilerinin öğrencilerin cinsiyetlerine, öğrenim görmekte oldukları bölümlere, sınıf düzeylerine ve mezun oldukları ortaöğretim alan/bölümlerine göre farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesi oluşturmaktadır. **Gereç ve Yöntemler:** Veriler, Güven ve Özdemir tarafından geliştirilen "Öğrenme Stratejilerini Belirleme Ölçeği" aracılığıyla toplanmıştır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölüm, demografik faktörleri içermektedir. Anketin ikinci bölümü ise Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulundaki öğrenciler tarafından kullanılan öğrenme stratejilerini belirlemeye yöneliktir ve 39 maddeyi içermektedir. 5'li Likert tipi ölçeği bu maddeleri değerlendirmek için kullanılmıştır. Anket, Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören toplam 502 öğrenciye uygulanmıştır. Verilerin bilgisayarla çözümlenmesinde, sayısal karşılaştırmalar için "aritmetik ortalama" ve "standart sapma" kullanılmıştır. Tutumlar arasındaki farklılıkları belirlemek için bağımsız gruplar için ikili küme karşılaştırmalarında "t-testi" ve ikiden fazla kümelerin karşılaştırılmasında ANOVA kullanılmıştır. İstatistiksel analizde, 0.05 anlamlılık düzeyi olarak kabul edilmiştir. **Bulgular ve Sonuç:** Araştırma sonuçları, öğrencilerin duyuşsal stratejileri, yineleme stratejileri ve örgütleme stratejilerinden daha fazla anlamlandırma stratejilerini ve anlamayı izleme stratejilerini kullandıklarını göstermektedir. Ayrıca, öğrencilerin cinsiyetleri ile öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejileri arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Diğer taraftan, öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümler, sınıf düzeyleri ve mezun oldukları ortaöğretim alanları ile kullandıkları öğrenme stratejileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. **Anhtar Kelimeler:** Beden Eğitimi; Öğrenme; Etkili Öğrenme; Strateji; Öğrenme Stratejisi

ABSTRACT Objective: Learning strategies are the cognitive tools used to systematically manage the thought process associated with knowledge and skill acquisition. Learning strategies should be seen as the intellectual resources that enable learners to plan, organize, monitor, guide, and reflect on learning. In the learning of subject matters other than physical education, researchers had already begun to examine students' learning strategies as the mediator between teacher behaviour and student achievement. However, in the subject matter of physical education, research is comparatively sparse. Therefore, in an attempt to fill the void, this study aimed to obtain a profile of learning strategies used by students in the School of Physical Education and Sports at Anadolu University and to investigate whether there was a significant difference in students' used learning strategies according to their gender, their departments, their class level and their type of field being graduated high school. **Material and Methods:** Data were collected by means of "Learning Strategies Determining Scale" developed by Güven and Özdemir. The questionnaire consisted of two parts. First part of the questionnaire is consisted of demographic factors. Second part of the questionnaire is to determine a profile of learning strategies used by students in the School of Physical Education and Sports at Anadolu University and consisted of 39 items. 5-likert scale was used to evaluate these items. Questionnaire was applied to a total of 502 students who was educating in the School of Physical Education and Sports at Anadolu University. In the data analysis, "arithmetic mean and standart deviation" for numerical comparisons were used. In order to determine the differences among attitudes, t-test was used for two-way comparisons for independent groups and ANOVA was used in order to compare variables of groups more than two. In the statistical analysis, 0.05 was accepted as the significance level. **Results and Conclusion:** The results show that students use elaboration strategies and comprehension monitoring strategies more than affective, rehearsal and organizational strategies. Furthermore, there was significant difference between students' used learning strategies and their gender. On the other hand, there was no significant difference between students' used learning strategies and their departments, their class level and their type of field being graduated high school.

Key Words: Physical Education; Learning; Effective Learning; Strategy; Learning Strategies
BESBD 2010;5(3):77-86

Hızla değişen ve gelişen dünyada, bilim ve teknolojiye meydana gelen baş döndürücü gelişmeler, bilginin ve bilgi tabanının sürekli ve artarak değişmesi, bireyin bu hızlı değişime uyum sağlayabilmesi için eğitilmesini önemli bir gereklilik olarak karşımıza çıkarmaktadır.¹ Bilgi ve teknolojiye bu değişim sonucunda bireylerin topluma uyum sağlamaları için öğrenmeleri gereken davranış sayısı çoğalmakta, bununla birlikte bireylerin öğrenmesi gereken bazı kavramlar, ilkeler ve uygulamalar da değişikliğe uğramaktadır.²

Bireylerin hem bu değişim sürecine uyum gösterebilmeleri hem de bu süreci geliştirebilmeleri için öncekilerden farklı kimi niteliklere sahip olmalarını gerektirmektedir. Bu nitelikler ise; düşünme yollarını bilip uygulayabilme, sorun çözebilme, araştırma yapabilme, bilgiyi yaratıcı biçimde kullanabilme ve bilgi ve teknoloji üretebilme gibi niteliklerdir.³ Bireylerin bu niteliklere sahip olmaları ise etkili bir şekilde gerçekleştirilecek olan eğitim uygulamalarından geçmektedir. Bireylerin, öğrenme beklentilerinin artması eğitim kurumlarında, eğitim-öğretim uygulamaları sırasında öğrenme-öğretme sürecinin verimliliğinin ve kalitesinin artırılmasını da gerekli kılmaktadır. Öğrenme-öğretme sürecinde kaliteyi artırmanın bir yolu da bireylere öğrenmeyi öğretmektir.

Bireylerin kendi kendilerini yönlendirebilmeleri, bilgiye erişme yollarını bilmeleri, bu bilgiyi kullanabilmeleri ve öğrenme becerilerine sahip olmaları, öncelikle “öğrenmeyi öğrenmesi”, içinde bulunduğumuz bilgi çağına ayak uydurabilmeleri için gereklidir. Öğrenmeyi öğrenme kavramı, yeni ve bilgi toplumunun oluşmasında önemli ve gerekli bir kavramdır. Öğrenmeyi öğrenme, bireyin kendi öğrenme tercihlerine ilişkin özelliklerini tanıması ve öğrenmede kullanılan stratejileri bilmesi, seçmesi ve kullanmasıdır.³ Kısacası, etkili öğrenme içerisinde yer alan öğrenmeyi öğrenme süreci, öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştıran öğrenme stratejilerini bilmelerini gerektirmektedir.

Öğrenme stratejilerine olan ilgi davranışçı yaklaşımdan bilişsel yaklaşıma doğru bir yönelmenin sonucu olarak ortaya çıkmıştır.⁴ Davranışçı yaklaşım materyal sunuluşunun davranışı nasıl etkilediği üzerinde yoğunlaşırken, bilişsel yaklaşım

gelen bilginin bellekte nasıl bir süzgeçten geçtiği ve nasıl yapılandırıldığı üzerinde durmuştur.⁵ Öğrenme stratejileri bilişsel öğrenme modelinde sunulan bilgi işleme ve kodlama ilkelerine dayalı olarak bilişsel işlemleri kolaylaştıracak ya da etkin duruma getirecek araçlar ve teknikler olarak ortaya çıkmıştır.⁶ Öğrenme stratejileri öğrencilerin bilgiyi işleme biçimini etkilemeyi amaçlayan davranışlardır.⁷ Diğer bir tanımlamaya göre, öğrenme stratejileri, bilgi ve beceri elde edinimi ile ilişkili düşünme sürecini sistematik bir şekilde yönetmek için kullanılan bilişsel araçlardır. Öğrenme stratejileri, öğrencilerin öğrenmelerini planlamasını, organize etmesini, izlemesini ve yansıtmasını sağlayan entelektüel kaynaklar olarak görülmektedir. Diğer bir ifade ile öğrenme stratejileri, kişisel olarak öğrenmeyi düzenlemedir.⁸ Öğrenenler tarafından kullanılabilen ve yine öğretmenler tarafından öğrencilere öğretilen zihinsel işlemleri içeren öğrenme stratejileri desteği ile öğrenilenlerin niteliği yükseltilerek, öğrenmede kolaylık ve kalıcılık sağlanabilmektedir.⁹

Bağımsız öğrenmeyi gerçekleştirmek için gerekli olan taktik ve araçlar “öğrenme stratejileri” olarak tanımlanır.^{10,11,12} Bu nedenle, Resnick’in “öğrencilerin yeni bilgiyi anlamaları ve öğrenmelerini kolaylaştırmak amacıyla yürüttükleri zihinsel işlemler”¹³ olarak tanımladığı öğrenme stratejileri, bağımsız öğrenmenin gerekleri olarak görülmektedir.^{12,14,15,16}

Öğrenme stratejileri ile ilgili değişik sınıflamalar yapılmasına karşın, bu konudaki çalışmalara temel oluşturan sınıflamanın Weinstein ve Mayer tarafından yapılan sınıflama olduğu söylenebilir. Weinstein ve Mayer’e göre öğrenme stratejileri yineleme, anlamlandırma, örgütlenme, anlamayı izleme ve duyuşsal stratejiler olarak beşli biçimde sınıflandırılmıştır.^{3,17,18,19,20}

Yineleme stratejileri, öğrencilerin bilgiyi seçmelerini ve edinmelerini sağlayan stratejilerdir. Bu stratejilerde temel etkinlik zihinsel yinelemedir. Olduğu gibi hatırlanması istenen bilgilerin öğrenilmesinde bu stratejiler etkilidir. Yineleme stratejileri genellikle temel öğrenmeler için kullanılır. Bu stratejilerin uygulanmasında öğrenciler, yinelemeyi öğrenme sırasında etkin olarak söyleme,

yazma ya da çalışılan gerecin kimi bölümlerini gösterme biçiminde yaparlar. Başka bir deyişle, öğrenciler böyle bir öğrenmede etkindirler. Bu da öğrencilerin ezberlemelerini ya da öğrenmelerini, bunun sonucu olarak da öğrendiklerini hatırlamalarını kolaylaştırır. Yineleme stratejileri, en çok, öğrenilecek gerecin daha ileri çalışmalar için kısa süreli belleğe geçmesini sağlar.^{3,17}

Anlamlandırma stratejileri, bilgi birimleri arasında ilişki kurarak anlamlı öğrenmeyi sağlayan stratejilerdir. Öğrenciler, bu stratejilerle, öğrenmeyi amaçladıkları yeni bilgiyi, daha önce öğrendikleri ve uzun süreli belleklerinde var olan bilgilerle bütünleştirerek, ona anlam yükleyerek öğrenirler. Bu ilişkilendirmeyi yaparlarken, öğrenciler anlamlandırmayı sağlayan zihinsel imgeler ya da sözel yapılar, cümleler kullanırlar.^{3,17} Anlamlandırma stratejileri yineleme stratejileri ile karşılaştırıldığında, öğrenciler daha öznel ve daha anlamlı öğrenme gerçekleştirmektedirler. Bunun nedeni ise, öğrencinin bu stratejileri kullanırken öğrenme işlemine daha çok doğrudan kendileri bilişsel etkinlikte bulunarak yeni bilgiyi uzun süreli bellekte var olan bilgiyle ilişkilendirerek bütünleştirmesidir.¹⁸

Örgütlenme stratejileri, öğrenilecek bilgilerin yeniden düzenlenip yapılandırılarak öğrenilmesini sağlayan stratejilerdir. Anlamlandırma stratejilerinde olduğu gibi, bu stratejilerle öğrenmede de bilgileri anlamlandırmaya önem verilir. Bu nedenle, örgütlenme stratejileri anlamlandırma stratejileriyle birlikte kullanılır. Örgütlenme stratejileri, gerçekte iki temel amaca ulaşılmasına katkı sağlar. Bunlardan birisi kısa süreli belleğe aktarılacak bilgilerin seçilmesi, ötekisi de kısa süreli bellekte düşünceler arasındaki ilişkilerin yapılandırılmasıdır. Ancak, örgütlenme stratejilerini etkili biçimde kullanan öğrenciler, kendi oluşturdukları bilgileri kullanarak çalışma sürelerini de kısaltırlar.^{3,17}

Anlamayı izleme stratejileri, öğrencilerin öğrenmeye yönelik olarak gerçekleştirdikleri etkinlikleri denetlemelerini temel alan stratejilerdir. Bu stratejiler, öğrencilerin kendi öğrenme özelliklerini belirleyip, düzenlemesine, yürütmesine ve denetlemesine yardımcı olur.^{3,17}

Duyuşsal stratejiler, “öğrenmede güdüsel ve duygusal engelleri kaldırmaya yardım eden” stratejilerdir. Öğrenciler, zaman zaman, dikkati toplamama, olumsuz tutumlara sahip olma, sınav kaygısı duyma gibi duyuşsal nitelikli sorunlarla karşılaşır. Bu sorunlar onların öğrenmelerinde güçlükler yaratır ya da onların öğrenmelerini engeller.³ Öğrenmede duygusal ya da güdüsel etmenlerden oluşan engelleri ortadan kaldırmak için kullanılan stratejiler duyuşsal stratejiler olarak adlandırılmaktadır.²¹ Öğrencilerin öğrenme stratejilerini kullanmalarına yönelik çalışmalara olan ilgi, öğrencilerin öğrenmenin aktif bir bileşeni olduğu varsayımından kaynaklanmaktadır.²²

Beden eğitimi dışındaki diğer konu alanlarındaki öğrenmelerde, araştırmacılar, öğretmen davranışı ve öğrenci başarısı arasında bir aracı olarak öğrencilerin öğrenme stratejilerini değerlendirmeye başlamışlardır.^{17,19,23,24,25,26,27,28} Ancak, yapılan literatür taramasında Türkiye’de özellikle beden eğitimi ve spor yüksekokullarındaki gibi derslerin sadece teorik değil aynı zamanda uygulamalı olarak işlendiği bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin öğrenme stratejilerinin belirlenmesine yönelik bir çalışmaya rastlanamamıştır. Oysa beden eğitimi ve spor yüksekokulundaki öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejilerinin bilimsel çalışmalarla belirlenmesi bireylerin öğrenmelerine önemli katkılar getirebileceği düşünülmektedir. Bu da bu çalışmanın gerçekleştirilmesinin temel çıkış noktasını oluşturmaktadır.

Bu araştırmanın amacını, Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin öğrenme stratejilerinin belirlenmesi; kullandıkları öğrenme stratejilerinin öğrencilerin cinsiyetlerine, öğrenim görmekte oldukları bölümlere, sınıf düzeylerine ve mezun oldukları ortaöğretim alan/bölümlerine göre farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesi oluşturmaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli ve Çalışma Grubu

Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin öğ-

renme stratejilerinin çeşitli değişkenler açısından belirlenmesinin amaçlandığı bu araştırma tarama modelinde desenlenmiştir. Araştırmada, öğrenme stratejilerinin belirlenmesine ilişkin olarak, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin görüşleri kendi koşulları içerisinde ve var olduğu şekliyle betimlenmeye çalışılmıştır. Araştırma grubunu, Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunun Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Rekreasyon, Antrenörlük ve Spor Yöneticiliği Bölümlerinin birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarında öğrenim gören toplam 502 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, Güven ve Özdemir tarafından geliştirilen Likert tipi “Öğrenme Stratejilerini Belirleme Ölçeği” kullanılmıştır.¹⁷ Ölçeğin ön bölümünde öğrencilerinin kişisel bilgilerine yönelik veri toplamak amacıyla 4 soruya yer verilmiştir. Ölçeğin geliştirilmesinde Güven ve Özdemir tarafından ilgili literatür taranmış, inceleme sonrasında öğrenme stratejilerinin sınıflandırılmasında en çok Weinstein ve Mayer tarafından yapılan sınıflandırmanın temel alındığı belirlenmiştir. Bu sınıflandırmaya göre öğrenme stratejileri yineleme, örgütleme, anlamlandırma, anlamayı izleme ve duyuşsal stratejiler başlıkları altında düzenlenmiştir. Ölçeğin hazırlanmasında da bu sınıflama temel alınmıştır. Buna dayalı olarak bu stratejilerin altında yer alabilecek stratejiler ya da taktikler önerme biçiminde ifade edilmiş ve taslak ölçek hazırlanmıştır. Her bir maddenin öğrenci tarafından kullanım sıklığını saptamak amacıyla beşli sınıflama ölçeği (“bana tamamen uygun”, “bana oldukça uygun”, “bana biraz uygun”, “bana pek uygun değil” ve “bana hiç uygun değil”) benimsenmiştir.

Değerlendirme ölçeğinin geçerliliğinin saptanması ile ilgili olarak kapsam geçerli sınıması yapılmıştır. Kapsam geçerliliğinin belirlenmesi amacıyla ölçek 9 uzman görüşüne sunulmuş ve görüşler doğrultusunda taslak yeniden düzenlenmiştir. Ölçeğin güvenilirliğinin belirlenmesi amacıyla iç tutarlık sınıması yapılmış ve buna göre ölçeğin bütünüünün güvenilirliği .90 hesaplanmıştır. Ölçeğin alt ölçeklerinin güvenilirlik katsayıları ise, yineleme

stratejileri alt ölçeği .61, anlamlandırma stratejileri alt ölçeği .74, örgütleme stratejileri alt ölçeği .64, anlamayı izleme stratejileri alt ölçeği .73 ve duyuşsal stratejileri alt ölçeği .64 olarak hesaplanmıştır.

Bu çalışmaların sonucunda Öğrenme Stratejilerini Belirleme Ölçeğinde yineleme stratejileri ile ilgili 6 madde, anlamlandırma stratejileri ile ilgili 11 madde, örgütleme stratejileri ile ilgili 7 madde, anlamayı izleme stratejileri ile ilgili 9 madde ve duyuşsal stratejileri ile ilgili 6 madde olmak üzere toplam 39 maddeye yer verilmiştir.

Bu araştırmada güvenilirlik “.92” olarak belirlenmiştir. Bu değer, araştırmalar için yeterli görülen “.70”lik standardından yüksek olduğu için, söz konusu ölçeğin bir bütün olarak araştırmalarda kullanılabilir nitelikte olduğu kanısına varılmıştır. Ayrıca ölçeğin alt ölçeklerinin güvenilirlik katsayıları ise, yineleme stratejileri alt ölçeği .66, anlamlandırma stratejileri alt ölçeği .81, örgütleme stratejileri alt ölçeği .78, anlamayı izleme stratejileri alt ölçeği .78 ve duyuşsal stratejileri alt ölçeği .53 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı, öğrencilere, planlandığı doğrultuda uygulandıktan sonra, ölçeğe verilen yanıtlar araştırmacı tarafından teker teker gözden geçirilmiştir. Gerektiği biçimde işaretlenmeyen ya da boş bırakılan çok az sayıdaki ölçek değerlendirme kapsamı dışında bırakılmıştır. Daha sonra, değerlendirmeye alınacak olan ölçeklerden her biri 1’den başlayarak numaralandırılmıştır. “Öğrenme Stratejilerini Belirleme Ölçeği”ne ilişkin verilerin bilgisayara girilmesinde ölçekte olumlu olarak düzenlenmiş 38 maddenin her biri için bana tamamen uygun seçeneğine 5, bana oldukça uygun seçeneğine 4, bana biraz uygun seçeneğine 3, bana pek uygun değil seçeneğine 2, bana hiç uygun değil seçeneğine 1 puan verilmesi; bunun dışında kalan 1 olumsuz madde (34) için tam tersi bir puanlama yapılması yolu benimsenmiştir. Ayrıca, anket formunda yer alan, öğrencilerin kişisel bilgileri de sayısal olarak bilgisayara girilmiştir. Verilerin bilgisayarla çözümlenmesinde, araştırmanın amaçlarının gerçekleştirilmesine dönük olarak öğrencilerin kullandıkları

öğrenme stratejilerinden aldıkları puanlarının aritmetik ortalamaları ve standart sapmalarının hesaplanması yoluna gidilmiştir; öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejilerinden aldıkları puanlarının cinsiyetlerine, öğrenim gördükleri bölümlere, sınıf düzeylerine ve mezun oldukları ortaöğretim alanlarına göre farklılık gösterip göstermediğini saptamak amacıyla gerçekleştirilen işlemlerde, ikili küme karşılaştırmaları için t testinden yararlanılmış; ikiden fazla kümelerin karşılaştırılmasında ANOVA kullanılmıştır. İstatistiksel çözümlerinin gerçekleştirilmesinde anlamlılık düzeyi .05 olarak benimsenmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın çalışma evrenini oluşturan öğrencileri kişisel özellikleri ile ilgili elde edilen bulguları gösteren tablo aşağıda verilmiştir.

Kişisel Özellikler	N	%
Cinsiyet		
Bayan	144	28,7
Erkek	358	71,3
Öğrenim Gördükleri Bölüm		
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	184	36,7
Rekreasyon	93	18,5
Antrenörlük	132	26,3
Spor Yöneticiliği	93	18,5
Sınıf Düzeyi		
1. Sınıf	129	25,7
2. Sınıf	133	26,5
3. Sınıf	115	22,9
4. Sınıf	125	24,9
Mezun Olduğu Ortaöğretim Alanı		
Fen	43	8,6
Türkçe-Matematik	162	32,3
Sosyal	143	28,5
Spor	83	16,5
Yabancı Dil	50	10,0
Diğer	21	4,2

Tablo 1'de görüldüğü gibi, araştırmanın çalışma evrenini oluşturan öğrencilerinin % 28.7'si bayan, %71.3'ü ise erkektir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlere ilişkin olarak, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğrenciler %36.7, Rekreasyon Bölümü öğrencileri %18.5, Antrenörlük Bölümü öğrencileri %26.3 ve Spor Yöneticiliği Bölümü öğrencileri %18.5'ini oluşturmaktadır. Öğrenim görülen sınıf düzeyine ilişkin olarak, birinci sınıf öğrencileri %25.7, ikinci sınıf öğrencileri %26.5, üçüncü sınıf öğrencileri %22.9 ve dördüncü sınıf öğrencileri ise %24.9 oranında çalışma evreninde yer almıştır. Mezun oldukları ortaöğretim alanlarına göre, Türkçe-matematik alanından mezun olan öğrenciler %32.3 oranı, sosyal alandan mezun olan öğrenciler %28.5 oranı ve spor alanından mezun olan öğrenciler ise %16.5 oranı ile çalışma evreninde yer almaktadırlar. Bunun dışında öğrencilerin %8.6'sı fen alanından, %10.0 yabancı dil alanında ve %4.2'si ise diğer alanlardan mezun olmuşlardır.

Strateji	$\bar{X}$	SS
Yineleme	23,1	4
Anlamlandırma	42,5	6,9
Örgütlenme	24,2	5
Anlamayı İzleme	34,1	5,7
Duyuşsal	23,2	3,8

Tablo 2'de görüldüğü gibi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören öğrenciler anlamlandırma stratejileri alt ölçeğinden 42.5 puan ortalaması ile en yüksek puanı elde etmişlerdir. Öğrenciler anlamlandırma stratejilerinden sonra en yüksek puan ortalamasını 34.1 puan ortalaması ile anlamayı izleme stratejileri ölçeğinden elde etmişlerdir. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin bu stratejilerden sonra en çok kullandıkları stratejiler 24.2 puan ortalaması ile örgütlenme stratejileri gelmektedir. Bunun yanı sıra, öğrenciler en düşük ortalamayı duyuşsal ve yineleme öğrenme stratejilerinden elde etmişlerdir. Du-

yuşsal stratejisi alt ölçeğinde öğrencilerin puan ortalaması 23.2 iken yineleme stratejisi alt ölçeğinde öğrencilerin puan ortalaması ise 23.1 olarak bulunmuştur. Sonuç olarak bakıldığında, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencileri anlamlandırma stratejileri ve anlamayı izleme stratejilerini daha çok kullanırken, örgütlenme stratejileri, duyuşsal stratejileri ve yineleme stratejilerini ise daha az kullanmaktadırlar.

Öğrenci Kümesi		N	$\bar{X}$	SS	T	S.d.	P
Yineleme	Bayan	144	24,5	3,3	5.66	500	.00 (<.05)
	Erkek	358	22,5	4,1			
Anlamlandırma	Bayan	144	44,7	5,7	5.05	500	.00 (<.05)
	Erkek	358	41,6	7,1			
Örgütlenme	Bayan	144	25,3	4,6	3.06	500	.00 (<.05)
	Erkek	358	23,8	5,1			
Anlamayı İzleme	Bayan	144	35,6	4,5	4.25	500	.00 (<.05)
	Erkek	358	33,5	6			
Duyuşsal	Bayan	144	24,5	3,1	5.51	500	.00 (<.05)
	Erkek	358	22,6	3,9			

Değişkenlik Kaynağı		S.d.	K.T.	K.O.	F	P
Yineleme	Gruplararası	3	15,7	5,2	.33 (<1)	.80 (>.05)
	Gruplarıçi	498	7849,3	15,8		
	Genel	501	7865,0			
Anlamlandırma	Gruplararası	3	59,9	20,0	.42 (<1)	.74 (>.05)
	Gruplarıçi	498	23515,3	47,2		
	Genel	501	23575,2			
Örgütlenme	Gruplararası	3	64,4	21,5	.86 (<1)	.46 (>.05)
	Gruplarıçi	498	12429,5	25,0		
	Genel	501	12493,9			
Anlamayı İzleme	Gruplararası	3	36,8	12,3	.38 (<1)	.77 (>.05)
	Gruplarıçi	498	16289,8	32,7		
	Genel	501	16326,6			
Duyuşsal	Gruplararası	3	22,1	7,4	.51 (<1)	.68 (>.05)
	Gruplarıçi	498	7185,1	14,4		
	Genel	501	7207,3			

Tablo 3'deki değerlere göre, bayan ve erkek öğrencilerin yineleme stratejileri, anlamlandırma stratejileri, örgütlenme stratejileri, anlamayı izleme stratejileri ve duyuşsal stratejiler alt ölçeklerindeki puan ortalamaları arasında anlamlı farklar bulunmuştur. Sonuç olarak, bayan öğrencilerin yineleme stratejileri, anlamlandırma stratejileri, örgütlenme stratejileri, anlamayı izleme stratejileri ve duyuşsal stratejileri erkek öğrencilere göre daha çok kullandıkları söylenebilir.

Tablo 4'te görüldüğü gibi, beden eğitimi ve spor öğretmenliği, antrenörlük, rekreasyon ve spor yöneticiliği bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin alt ölçeklerden aldıkları puan ortalamaları üzerinde yapılan varyans çözümlemesi sonucunda yineleme stratejileri, anlamlandırma stratejileri, örgütlenme stratejileri, anlamayı izleme stratejileri ve duyuşsal stratejilerinden elde edilen F değerlerinin .05 anlamlılık düzeyinde F tablo değerlerinden daha küçük olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölümlere göre yineleme stratejileri, anlamlandırma stratejileri, örgütlenme stratejileri, anlamayı izleme stratejileri ve duyuşsal stratejilerini kullanma durumlarını betimleyen puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir.

Tablo 5, öğrenme stratejilerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre farklılaşım farklılaşmadığı konusunda elde edilen bulgularla ilgilidir. Tablo 5'te görüldüğü gibi, birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarında öğrenim gören öğrencilerin alt ölçeklerden aldıkları puan ortalamaları üzerinde yapılan varyans çözümlemesi sonucunda yineleme stratejileri, anlamlandırma stratejileri, örgütlenme stratejileri, anlamayı izleme stratejileri ve duyuşsal stratejilerinden elde edilen F değerlerinin .05 anlamlılık düzeyinde F tablo değerlerinden daha küçük olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre yineleme stratejileri, anlamlandırma stratejileri, örgütlenme stratejileri, anlamayı izleme stratejileri ve duyuşsal stratejilerini kullanma durumlarını betimleyen puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık ol-

TABLO 5: Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeylerine Göre Kullandıkları Öğrenme Stratejilerinin Puan Ortalamaları Arasında Uygulanan Varyans Analizi Sonuçları (n = 502)

Değişkenlik Kaynağı		S.d.	K.T.	K.O.	F	P
Yineleme	Gruplar-arası	3	53,4	17,8	1.13 (>1)	.34 (>.05)
	Gruplar-ıçı	498	7811,6	15,7		
	Genel	501	7865,0			
Anlamlandırma	Gruplar-arası	3	55,6	18,5	.39 (<1)	.76 (>.05)
	Gruplar-ıçı	498	23519,6	47,2		
	Genel	501	23575,2			
Örgütlenme	Gruplar-arası	3	39,0	13,0	.52 (<1)	.67 (>.05)
	Gruplar-ıçı	498	12454,8	25,0		
	Genel	501	12493,9			
Anlamayı İzleme	Gruplar-arası	3	7,3	2,5	.08 (<1)	.97 (>.05)
	Gruplar-ıçı	498	16319,3	32,8		
	Genel	501	16326,6			
Duyuşsal	Gruplar-arası	3	20,3	6,8	.47 (<1)	.71 (>.05)
	Gruplar-ıçı	498	7187,0	14,4		
	Genel	501	7207,3			

madığını göstermektedir.

Tablo 6, öğrenme stratejilerinin mezun oldukları ortaöğretim alan/bölümlerine göre farklılaşp farklılaşmadığı konusunda elde edilen bulgularla ilgilidir. Tablo 6'da görüldüğü gibi, fen, sosyal, yabancı dil, Türkçe-matematik ve spor alanlarından mezun olan öğrencilerin alt ölçeklerden aldıkları puan ortalamaları üzerinde yapılan varyans çözümlemesi sonucunda yineleme stratejileri, anlamlandırma stratejileri, örgütlenme stratejileri, anlamayı izleme stratejileri ve duyuşsal stratejilerinden elde edilen F değerlerinin .05 anlamlılık düzeyinde F tablo değerlerinden daha küçük olduğu

TABLO 6: Öğrencilerin Mezun Oldukları Ortaöğretim Alan/Bölümlerine Göre Kullandıkları Öğrenme Stratejilerinin Puan Ortalamaları Arasında Uygulanan Varyans Analizi Sonuçları (n = 502)

Değişkenlik Kaynağı		S.d.	K.T.	K.O.	F	P
Yineleme	Gruplar-arası	5	62,9	12,6	.80 (<1)	.55 (>.05)
	Gruplar-ıçı	496	7802,1	15,7		
	Genel	501	7865,0			
Anlamlandırma	Gruplar-arası	5	119,7	23,9	.51 (<1)	.77 (>.05)
	Gruplar-ıçı	496	23455,5	47,3		
	Genel	501	23575,2			
Örgütlenme	Gruplar-arası	5	38,0	7,6	.30 (<1)	.91 (>.05)
	Gruplar-ıçı	496	12455,9	25,1		
	Genel	501	12493,9			
Anlamayı İzleme	Gruplar-arası	5	83	16,6	.51 (<1)	.77 (>.05)
	Gruplar-ıçı	496	16243,6	32,8		
	Genel	501	16326,6			
Duyuşsal	Gruplar-arası	5	25,8	5,2	.36 (<1)	.88 (>.05)
	Gruplar-ıçı	496	7181,5	14,5		
	Genel	501	7207,3			

belirlenmiştir. Bu sonuç, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin mezun oldukları ortaöğretim alan/bölümlerine göre yineleme stratejileri, anlamlandırma stratejileri, örgütlenme stratejileri, anlamayı izleme stratejileri ve duyuşsal stratejilerini kullanma durumlarını betimleyen puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejilerinin öğrencilerin cinsiyetlerine, öğrenim görmekte oldukları bölümlere,

sınıf düzeylerine ve mezun oldukları ortaöğretim alan/bölümlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını incelemek amacıyla yapılan bu araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencileri öğrenmelerinde anlamlandırma stratejilerini ve anlamayı izleme stratejilerini yoğun olarak kullanırlarken, duyuşsal stratejileri, yineleme stratejileri ve örgütlenme stratejilerini daha az kullanmaktadır (Tablo 2). Buna göre, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun öğrenmeyi amaçladıkları yeni bilgiyi, daha önce öğrendikleri ve uzun süreli belleklerinde var olan bilgilerle bütünleştirerek, ona anlam yükleyerek öğrendikleri söylenebilir. Bu araştırmada elde edilen bulgular, Talu'unun¹⁹ lise öğrencileri üzerinde yaptığı çalışma ve Güven'in¹⁷ ortaöğretim öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmanın bulguları ile tutarlı bir şekilde öğrencilerin daha çok anlamlandırma ve anlamayı izleme öğrenme stratejilerini kullandıkları söylenebilir. Buna karşın, Hamurcu'nun²⁸ Buca Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Okulöncesi Öğretmenliği Bölümü öğrencilerine yönelik yaptığı araştırmasında öğrencilerin en fazla "yineleme" ve "duyuşsal" stratejileri kullandıklarını ortaya çıkarmıştır. Bu bulgular ise, bu çalışmada bulunan anlamlandırma ve anlamayı izleme stratejilerini öğrencilerin daha çok kullandıkları bulgusu ile çelişmektedir. Bu araştırma sonucunda ortaya çıkan anlamlandırma stratejisi, bilgi birimleri arasında ilişki kurarak anlamlı öğrenmeyi sağlayan stratejilerdir. Öğrenciler, bu stratejilerle, öğrenmeyi amaçladıkları yeni bilgiyi, daha önce öğrendikleri ve uzun süreli belleklerinde var olan bilgilerle bütünleştirerek, ona anlam yükleyerek öğrenirler. Anlamlandırma stratejileri yineleme stratejileri ile karşılaştırıldığında, öğrenciler daha öznel ve daha anlamlı öğrenme gerçekleştirmektedirler. Bu nedenle anlamlandırma stratejisinin yineleme stratejine göre daha fazla tercih edilmesi öğrencilerin öğrendikleri bilgilerin kalıcılığını artırdığı için olumlu bir sonuçtur. Ayrıca sonuçlardaki çelişkinin programda yer alan derslerin içeriklerinin, kullanılan öğretim yöntemlerinin ve eğitimcilerin tercih ettikleri öğretim stratejilerinin farklılaşmasından kaynaklanabileceği söylenebilir.

Öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejileri

cinsiyetlere göre farklılık göstermektedir (Tablo 3). Başka bir deyişle, öğrencilerin cinsiyetlerindeki değişikliklerin onların kullandıkları öğrenme stratejilerine bir etkisi olduğu söylenebilir. Bu araştırmada elde edilen bulgular değişik alanlarda yapılmış olan araştırmaların bulguları ile tutarlı bir şekilde, farklı öğrenim durumlarındaki kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha çok öğrenme stratejileri kullandıkları bulgusunu destekler niteliktedir.^{17,23,26,29,30}

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin öğrenme stratejilerinin öğrenim görmekte oldukları bölümlere göre farklılık göstermemektedir (Tablo 4). Başka bir deyişle, öğrencilerin öğrenim görmekte oldukları beden eğitimi ve spor öğretmenliği, rekreasyon, antrenörlük ve spor yöneticiliği bölümlerindeki değişikliklerin onların kullandıkları öğrenme stratejilerine bir etkisi olmadığı söylenebilir.

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin kullanmakta oldukları öğrenme stratejilerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre farklılık göstermemektedir. Başka bir deyişle, öğrencilerin sınıf düzeylerindeki değişikliklerin onların kullandıkları öğrenme stratejilerini etkilemediği görülmektedir (Tablo 5). Bu sonuç, öğrencilerin kendi öğrenmelerini düzenleyebilecek yeterlikte olmalarından kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca öğrencilerin üniversitelerdeki derslere adapte olarak, sistemli ders çalışma alışkanlığını ortaöğretim düzeyinde kazanmış olmalarından da kaynaklandığı söylenebilir. Ancak, bu çalışmada bulunan öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre farklılık göstermediği bulgusu değişik alanlarda yapılmış olan araştırmaların bulguları ile çelişmektedir.^{24,28}

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin öğrenme stratejilerinin mezun oldukları ortaöğretim alan/bölümlerine göre farklılık göstermemektedir (Tablo 6). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokuluna öğrenciler, mezun olunan bölüm fark etmeksizin yüksekokul tarafından belirlenmiş belirli bir yükseköğretime giriş puanı ve özel yetenek sınavı ile okula başvurumaktadırlar. Diğer bölümlerle karşılaştırıldığında, sınav sistemindeki bu

farklılık öğrencilerin tercih ettikleri öğrenme stratejileri ile mezun olunan bölümler arasında farklılığın ortaya çıkmamasının bir nedeni olarak söylenebilir. Bu çalışmada elde edilen bulgular, Babadoğan'ın²⁵ öğretmenler üzerinde yaptığı çalışma ve Özer'in²³ öğretmen adayları üzerinde yaptığı çalışmanın bulguları ile tutarlı bir şekilde öğrencilerin mezun oldukları ortaöğretim alan/bölgelerine göre kullandıkları öğrenme stratejileri arasında farklılık göstermediği söylenebilir. Buna karşın, Yüksel ve Koşar'ın²⁷ Eğitim Fakültesi öğrencilerine yönelik yaptığı çalışmasında mezun olunan okul türüne göre öğrencilerin farklı stratejileri kullandıkları ortaya çıkarmıştır. Bu bulgular ise, bu çalışmada bulunan mezun oldukları ortaöğretim alan/bölgelerine göre farklılık göstermediği bulgusu ile çelişmektedir.

Sonuç olarak, bu çalışmada Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencileri öğrenmelerinde anlamlandırma stratejilerini ve anlamayı izleme stra-

tejilerini yoğun olarak kullandıkları ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejileri cinsiyetlere göre farklılaşırken öğrenim görmekte oldukları bölümlere, sınıf düzeylerine ve mezun oldukları ortaöğretim alanlarına göre farklılaşmadığı ortaya çıkmıştır.

Bu araştırma, bir üniversitede öğrenim gören Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencileri ile yürütülmüştür. Çalışmanın Türkiye genelindeki diğer üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin de dahil edilerek karşılaştırma çalışmalarının yapılması önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca, nicel çalışmalarla birlikte nitel çalışmalar da desenlenmeli ve bu öğrenme stratejilerinin akademik başarıya olan etkisi belirlenmelidir.

KAYNAKLAR

- Karakış, Ö. Bazı yükseköğrenim kurumlarında farklı öğrenme stillerine sahip olan öğrencilerin genel öğrenme stratejilerini kullanma düzeyleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2006.
- Senemoğlu, N. Gelişim Öğrenme ve Öğretim-Kuramdan Uygulamaya-. Ankara: Gazi Kitabevi; 1997.
- Özer, B. Öğrenmeyi Öğretme. In: Hakan, A, Editors. Eğitim bilimlerinde yenilikler. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını; 1998. p. 149-160.
- Weinstein, C.E. ve R.E. Mayer. The Teaching of Learning Strategies. Handbook of Research on Teaching. New York: Mac Milan Company; 1986.
- Demirel, M. Öğrenme stratejilerinin öğretilmesi. Eğitim ve Bilim, 1993; 17 (83): 52-59.
- Somuncuoğlu, Y. ve Yıldırım, A. Öğrenme stratejileri: Teorik boyutları, araştırma bulguları ve uygulama için ortaya koyduğu sonuçlar. Eğitim ve Bilim, 1998; 22(110): 31-39.
- Mayer, R.E. Comprehension models. Review of Educational Research, 1989; 59 (1): 44-63.
- Anderson, A. Learning strategies in physical education: self-talk, imagery, and goal-setting. The Journal of Physical Education, Recreation & Dance, 1997; 68.
- Babadoğan, C. Öğrenme stilleri ve stratejileri arasındaki ilişki. I.Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri. (28-30 Nisan 1994). Adana: Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 1994.
- Weinstein, C. E. ve MacDonald, J. D. Why does a school psychologist need to know about learning strategies?. Journal of School Psychology, 1986; 24 (3): 257-265.
- Apps, J. W. Study Skills For Today's College Student. NY: McGraw-Hill; 1990.
- Loranger, A. L. The study strategies of successful and unsuccessful high school students. Journal of Reading Behavior, 1994; 26(4): 347-360.
- Brandt, R. On learning research: a conversation with Lauren Resnick. Educational Leadership, 1988/1989; 46(4): 12-16.
- Weinert, F. E. Practicing learning strategies: Memory training. Universitas-Stuttgart, 1983; 25(2): 99-105.
- Ellis, S. E., Deshler, D. D. ve Lenz, B. K. An instructional model for teaching learning strategies. Focus on Exceptional Children, 1991; 23(6): 1-24.
- Lenz, B. K. Self-managed learning strategy systems for children and youth. School Psychology Review, 1992; 821(2): 211-222.
- Güven, M. Öğrenme stilleri ile öğrenme stratejileri arasındaki ilişki. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü; 2004.
- Somuncuoğlu, Y. The use of learning strategies in relation to background variables and achievement goal orientations. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ortadoğu Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü; 1996.
- Talu, N. Ankara Özel Tevfik Fikret Lisesi 10. sınıf öğrencilerinin kullandıkları öğrenme stratejilerinin akademik başarıları üzerindeki etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; 1997.
- Çiftçi, Ö. Lise 1. sınıf öğrencilerinin kullandıkları öğrenme stratejilerinin matematik dersindeki akademik başarıları üzerindeki etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; 1998.
- Subaşı, G. Etkili öğrenme: öğrenme stratejileri . <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/146/su-basi.htm>, (Erişim tarihi: 18.08.2010).
- Fu, F. H. Learning strategies of students in physical education classes. Educational Research Journal, Winter 1999; 14 (2): 191-208.
- Özer, B. Öğretmen Adaylarının Etkili Öğrenme ve Ders Çalışmadaki Yeterliliği. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, No: 639; 1993.
- Jakoubek, J. ve Swenson, R. R. Differences in use of learning strategies and relation to grades among undergraduate students. Psychological Reports, 1993; 73: 787-793.
- Babadoğan, C. Modern öğretim stratejilerinin öğretim-öğrenim süreçlerine yansımaları. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; 1996.
- Medo, M. A. The status of high school students learning strategies: what students do when they read to acquire knowledge. DAI-A., 2000; 61(3): 934-1073.
- Yüksel, S. ve Koşar, E. Eğitim fakültesi öğrencilerinin ders çalışırken kullandıkları öğrenme stratejileri. Çağdaş Eğitim, 2001; 4 (278): 29-36.
- Hamurcu, H. Okulöncesi öğretmen adaylarının kullandıkları öğrenme stratejileri. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2002; 23: 127-134.
- Özdemir, Ö. Lise öğrencilerinin kullandıkları öğrenme stratejileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2004.
- Akkoyunlu, A. Ortaöğretim 10. sınıf öğrencilerinin seçtikleri alanlara göre, öğrenme ve ders çalışma stratejileri, matematik dersine yönelik tutumları ve akademik başarıları üzerine bir araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü; 2004.